

edini vidni razlog, ki govori v prilog pravilu, da mora poravnava, sklenjena pred kazenskim sodnikom, imeti enako vsebino in obliko, kakor poravnava pred civilnim sodnikom. Ta razlog pa podpira načelo, da se je kazenskemu sodniku, razsojajočemu zasebne zahteve, ravnati vselej po civilnopравниh določilih, in pa načelo, da ravno zaradi tega ne more zakon kazenskega sodnika glede zasebnih zahtev postaviti nad civilnega; vsled tega je razlog vreden vsega uvaževanja. Prednostna uvrstitev civilnosodne poravnave pa istotako pobija nazor, da bi izvrš. red v §-u 1 št. 5, ki je zgolj ustanovil poravnavo pred kazenskim sodnikom za nov izvršilni naslov, podaril tej poravnavi moč izvršilnega naslova tudi takrat, če nima strankinega podpisa, ki se po zgoranjih izvedbah zahteva za poravnavo, sklenjeno pred civilnim sodnikom.

Meni torej ne preostaje drugega, nego držati se načela, da je za veljavo vsake sodne poravnave, če hoče biti izvršilni naslov, bistveno potreben podpis strank ali zakoniti nadomestek podpisa.

Dr. Fr. Mohorič.



Nekaj o umrtvilu hranilničnih vložnih knjižic, ozir. starih vknjiženih terjatev.

I.

Zgodilo se je že večkrat, da se je vložna knjižica, ki jo je bilo sodišče amortiziralo, potem našla in predložila dotičnemu denarnemu zavodu v izplačilo, pa da si je pravični imetnik knjižice z velikim trudom priboriti moral priznanje, da je on lastnik hranilne vloge, do katere bi po umrtvilu imel pravico kdo drugi. Taka umrtvila se večinoma godijo po smrti kake osebe, ki je imela po mnenju dedičev denar naložen v kakem denarnem zavodu, dediči ali nekateri njih pa knjižic ne najdejo in pozneje izvedo, da leži pri tej ali oni hranilnici ali posojilnici denar pod imenom pokojnika. Na to zahtevajo umrtvilo; to se dovoli in čez pol leta je dotična vložna knjižica neveljavna.

Taka sodniška spoznanja so pa samo vsled krive uporabe zakonitih določil mogoča.

O tem še vedno veljavni § 201 zahodnogališkega sodnega reda namreč pravi, da ima tist, ki je kako listino (hranilno knjžnico) »izgubil«, pravico zahtevati, da jo proglasi sodišče (po predpisanem razglasu itd.) za neveljavno. Torej kdor je hranilno knjžico izgubil, jo sme dati izreči za brezmočno. Ako pa jo je izgubil, tedaj jo je moral imeti v pravični posesti, ne da bi jo bil ukradel ali našel. Dokaz pravičnega imetja bi moralo sodišče vsakokrat pri takih umrtvilih zahtevati, kakor je to tudi najvišje sodišče dne 29. avgusta 1895 št. 9279 spoznalo, pa z dostavkom, da način dokaza prosto razsojuje amortizacijsko sodišče. — To dokazovanje se torej ujema z dognanjem verjetnosti po sedanjem civilnopravnem redu.

Brez verjetnosti, da je tist, ki zahteva umrtvilo, imel v pravični posesti hranilno knjžico, katero hoče streti, — ne sme se izreči neveljavnost knjžice. Ime samo, katero izkazuje hranilna knjžica za vložnika, ne dožene lastnika vloge. Denarni zavodi imajo izplačati vlogo onemu, kdor knjžico donese, ako ni nobenega suma na njega.

Denarni zavodi sami morajo varovati svoje vložnike škode, in dobro bi bilo, ako bi vsakokrat, ko sodišča stavijo vprašanje do njih, imajo li zadržke zoper umrtvilo, zahtevali, da naj prositelj umrtvila dokaže, da je bil pravičen imetnik knjžice, ki bi se naj umrtvila. Tako se bodo zabranile krive amortizacije.

II.

§-i 118—121 zemljiškoknjžnega zakona določajo ravnanje sodišč pri umrtvilih starih vknjženih terjatev. Te morajo biti v zemljiški knjgi vpisane najmanj 50 let in vso to dobo se niso smele nikakor spravljati do veljave. Tudi ne smejo biti znani, ki bi imeli pravico do dotičnih terjatev. Pod temi pogoji se sme zahtevati od zemljiškoknjžnega sodišča uvedba umrtvila, pa povedati je treba povod zahteve. Na to se z ediktom pozovejo oni, ki bi si svojili pravico do starih vknjženih stavkov, naj se zglasijo v enem letu. Ako se nikdo ne oglasi, naj zemljiškoknjžno sodišče dovoli umrtvilo in izbris stare vknjžbe.

Poslovanje raznih sodišč v takih rečeh ni soglasno. Nekateri sodniki postavljajo za vpisane upravičence kuratorje, česar zakon nikjer ne veleva. Drugim ne zadostujeta dve prošnji, kakor

jih zakon predpisuje, namreč prva za začetek umrtvila, druga za končno dovolitev amortizacije in izbris dotičnih terjatev. Našli so se namreč sodniki, ki pravijo, da vsled dovolitve izbrisa, ki se mora izreči, se še ne sme izbris izvršiti, ampak za izvršbo izbrisa treba podati posebno (tretjo) prošnjo.

To mnenje pa nasprotuje zakonu.

Predpisi o umrtvilu starih vknjiženih terjatev so namreč del zemljiškoknjižnega zakona. Ako se pa po tem zakonu dovoli kak vpis v zemljiško knjigo — pri umrtvilu izbris — se mora tudi res vpisati, kar se je dovolilo. To veleva § 95. zemljišk. zakona, § 5. navodila k njemu in § 198 sodnega pravilnika z dne 5. maja 1897 št. 112 drž. zak.

Kuratorja pa, kakor rečeno, pri umrtvilih zemljiškoknjižnih vpisov ni postaviti ne pri prvi rešitvi ne pri končni dovolitvi umrtvila in izbrisa, tudi ne za naznanilo izbrisa. Rešitve se nanzanjajo samo prositelju. Ako ta dobi obvestilo o dovoljenem umrtvilu in izbrisu, pomeni mu naj to, da je izbris opravljen, ker se dovoljeni zemljiškoknjižni vpisi morajo zgoditi, predno se odpravijo dotične rešitve na stranko. *Baš.*



Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Pravica vožnje po tuji zemlji je zemljiška služnost; kdor trdi, da je le osebna, mora to dokazati (§-a 477 in 479 o. d. zak.); pravica služnosti kolovoza za zemljišče po tuji zemlji se ni razširila s tem, da upravičenec ondi prevažajo svoje vozove za tuje ljudi proti odplačilu, ako se to godi z živino in vozmi, ki ne presegajo navadnega števila na tem zemljišču (§ 492 o. d. zak.).

Tožitelj *A* navaja, da je toženec *B*, pravni naslednik *C*-a vsled prejšnje pravokrepne razsodbe sicer upravičen opravljati svoje poljske vožnje preko tožnikove parcele *X*, ne pa tudi